

La Catalunya grega de Llaverias

• Vint anys de la mort de Carles Fages de Climent. Homenatge públic a Figueres, enterbolit per un problema de família. Vint anys sense que arribi l'edició completa de la seva obra, tan desconeguda com interessant, tan discutible com indispensable.

• Aurora Bertrana és una escriptora mal coneguda, sempre amagada sota l'ombra del seu pare. Ara s'han publicat simultàniament dues obres seves: *Paradisos oceànics*, de 1930, i *L'illa perduda*, de 1935, derivades de la seva aventura per les aigües i les terres del Pacífic. El primer dels dos llibres va ser un autèntic *best seller* de l'època, traduït a diversos idiomes i blasmat per la societat conservadora i puritana del moment.

• Els qui vam conèixer Aurora Bertrana als setanta anys no podem oblidar la seva estranya fascinació. I podem imaginar l'interès que devia suscitar de jove, quan va gosar fer un grapat de coses insòlites i gairebé imperdonables en una dona d'aquell temps. Per exemple, aquestes:

- Escriure novel·les i obres de ficció (no ho volia ni el seu pare).
- Viatjar pels mars del Sud.
- Instal·lar-se durant tres anys a l'illa de Tahití.
- Formar part d'un tercet musical femení que actuava en locals dels baixos fons de Barcelona.
- Crear, a Suïssa, la primera *jazz band* femenina d'Europa.
- Anar al Marroc per estudiar l'ànima de la dona musulmana.
- Mantenir contactes amb la francmaçoneria.
- Presentar-se com a candidata d'Esquerra Republicana per al Congrés dels Diputats de la República.
- Exiliar-se sola, en acabar la guerra, perquè el marit s'havia passat a l'altre bàndol.

El dia 18 de l'últim novembre es van complir cinquanta anys de la mort a Lloret del pintor Joan Llaverias. Tot i haver nascut a Vilanova i la Geltrú, el famós aquarel·lista va poder ser anomenat amb justícia *pintor de Lloret*, perquè es va integrar plenament a la vila i va ser un dels millors intèrprets del seu paisatge. Ara, amb motiu del cinquantenari, Joan Domènech i Moner ha publicat un llibre, documentat i sensible, sobre l'artista i l'home des d'una òptica plenament lloretenca.

Ja fa molts anys que Esteve Fàbregas va explicar la mateixa història que ara, amb aportació de més proves, reitera Joan Domènech: Llaverias va ser, si no el descobridor pictòric, sí el primer divulgador de la Costa Brava —d'una Costa Brava *avant la lettre*— i el que la va promoure més lluny del seu espai físic i més a prop del seu mercat potencial. L'any 1905 va pintar, a Roses, l'Escala, l'Estartit, les Medes i Begur, quaranta aquarel·les personallíssimes que pel gener de l'any següent exposava a la Sala Parés de Barcelona. Ferran Agulló encara no havia batejat l'indret, i Llaverias volia dir-ne *La Costa del Coral*, però a suggeriment de Pella i Forgas va titular la mostra com *La Catalunya grega*. L'any 1911, una col·lecció d'obres de temàtica semblant va ser exposada a la galeria Victòria de Londres. Així el públic britànic va conèixer per primer cop el litoral gironí, quaranta anys abans de les primeres propagandes turístiques. Per això Joan Junceda va poder escriure que "a Llaverias es deu el descobriment i el millor comentari acolorit de la nostra Costa". I Joan Llimona, amb més precisió encara, deia que Llaverias va ser "el primer vulgaritzador d'aquest bellíssim tros de la nostra estimada terra".

Anys a venir, els britànics serien els clients més cridaners i conflictius d'un Lloret turístic que Llaverias no va ni tan sols intuir. Ell va viure fins a la mort en un barri tranquil, evocat per Carner com "una Venècia reclosa, amb pianos de dolces noies i canyes de pescar i patis blau argent i flors vagament conventuals". Això no tenia res a veure amb tot el que fatalment va venir poc després. Joan Domènech, que és discret i prudent, diu en el seu llibre: "Potser avui l'artista s'esgarrifaria del que s'ha fet amb la idolatrada costa de la Catalunya grega". Potser? La sola contemplació de la seva obra permet de fer una afirmació absolutament contundent. Perquè la Costa Brava sortida dels pinzells de Joan Llaverias és l'antitesi perfecta de la que avui tenim. Perfecta com a antitesi i, per això mateix, perfecta com a Costa. Què hi farem.

Llaverias deia que les aquarel·les li sortien tan bé perquè les pintava amb aigua de mar.